

ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

јун 2021 / број 105 6/2021

Примена правних правила важећих пре 1944. године

- ▶ Правни аспекти уласка нових чланова (инвеститора) у друштво са ограниченом одговорношћу (пренос удела, докапитализација) и међусобни односи чланова друштва са ограниченом одговорношћу према Закону о привредним друштвима
- ▶ Карактеристике права запослених за време штрајка
- ▶ Показатељи превара у спољнотрговинском пословању
- ▶ Изузеци од примене Закона о јавним набавкама за све наручиоце
- ▶ Оптимизација здравственог система – категоризација здравствених установа

Србија - Влагифор, водопад Гостиле

Здравствена Вода Србије

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

 ЦЕНТАР ЗА ВРГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грцић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Весна Филиповић
Драгана Марчетић
Драган У. Калаба
Душан Рајаковић
Жељко Албанезе
Маја Матић
Милош Јовић
Петар Мијатовић
Слободанка Келечевић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
. - Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Србија још увек није добила дуго очекивану потпуну грађанску кодификацију, мада се на њој већ више од десет година ради у области уговорног права, у погледу уговора о поклону, ортаклуку и послузи, као и у области неких других правних института, као што су плодоуживање и право становања. Још увек је, кроз Закон о неважности правних прописа донесених пре 6. априла 1944. године, у примени предратно грађанско право. У овом броју у рубрици „Грађанско право” бавили смо се најважнијим институтима грађанског права и судском праксом у којој се и даље примењују предратна правна правила.

С обзиром на природу правних односа унутар привредних друштава, а посебно узимајући у обзир технолошки развој, дигитализацију и развој онлајн-пословања, као и појаву све већег броја стартап компанија, примена Закона о привредним друштвима, која регулише модалитете уласка нових чланова у друштво са ограниченом одговорношћу (пренос удела, докапитализација) и међусобне односе чланова друштва са ограниченом одговорношћу, никада није била на већем тесту. Овој теми посветили смо текст у рубрици „Привредно право”, чији је фокус на правним аспектима уласка нових чланова у друштво са ограниченом одговорношћу и међусобних односа чланова унутар друштва са ограниченом одговорношћу. У оквиру исте рубрике скрећемо пажњу и на текст о преварама у спољнотрговинском пословању и могућим показатељима тих превара.

У оквиру рубрике „Јавне набавке” анализирани су изузеци од примене Закона о јавним набавкама које могу да користе и јавни и секторски наручиоци.

Када је реч о радном праву, акценат је стављен на права запослених за време штрајка, са посебним освртом на судску праксу, а приказане су и одређене неправилности приликом обрачуна и исплате плата са аспекта примене Закона о платама у државним органима и јавним службама.

Задачи и домети форензичких лингвиста у истрагама академских плагијата представљени су у рубрици „Кад језик пресуди”, док је рубрика „Поводом...” посвећена једном од најзначајнијих дана у српској традицији – Видовдану, његовој религиозној и митолошкој основи, као и историјским догађајима који су се одиграли баш на тај дан.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменутих, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца”, „Регистар прописа донетих између два броја” и „Календар важења правних аката”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis

Зашто баш **PROPISI.NET?**

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

У овом броју...

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 4 Примена правних правила важећих пре 1944. године
- 14 Правни став Врховног касационог суда о заступању Републике Србије и њених државних органа пред Врховним касационим судом у поступку по ванредним правним лековима

ЈАВНЕ НАБАВКЕ

- 18 Изузеци од примене Закона о јавним набавкама за све наручиоце

РАДНО ПРАВО

- 26 Карактеристике права запослених за време штрајка
- 32 Неправилности приликом обрачуна и исплата плата

ПРИВРЕДНО ПРАВО

- 38 Правни аспекти уласка нових чланова (инвеститора) у друштво са ограниченом одговорношћу (пренос удела, докапитализација) и међусобни односи чланова друштва са ограниченом одговорношћу према Закону о привредним друштвима
- 45 Показатељи превара у спољнотрговинском пословању
- 53 Права мањинских акционара и њихова заштита

КРИВИЧНО ПРАВО

- 61 Поступак за изрицање јединствене казне из члана 552. став 1. тачка 1) ЗКП-а у вези са чланом 60. ставови 1. и 2. тачка 2) КЗ-а и примена блажег закона из члана 5. КЗ-а у судској пракси

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

- 75 Оптимизација здравственог система – категоризација здравствених установа

РУБРИКЕ

- 81 Портал читалаца
- 86 Поводом Видовдана
- 97 Кад језик пресуди: Плагијати у вестима
- 106 Календар важења правних аката
- 108 Преглед прописа донетих између два броја

Примена правних правила важећих пре 1944. године

У недостатку потпуне модерне грађанске кодификације, предратна правна правила и данас су у примени кроз креативно тумачење дато у одлукама наших судова.

Драгана Марчетић,
судија Вишег суда у Београду

Весна Филиповић,
судија Апелационог суда у Београду

Уместо увода

Како је након ослобођења од фашизма и по окончању нејријателске окупације у нашем праву настао правни дисонансу, а самим тим и вакуум, између остало, и у области грађанског права, у циљу попуњавања правних празнина донет је Закон о неважностима и правних пројиса донетих пре 6. априла 1944. године и за време нејријателске окупације из 1946. године („Сл. лист ФНРЈ” бр. 86/46, 105/46, 97/47). Тај закон предвидео је да се на правне празнине примењују правни пројиси предрајној југословенској праву уколико нису у сукобу са Уставом и важећим начелима правног поретка. У односу на већину инстинктивних грађанског права, предрајна правна правила више нису у примени јер су замењена послерајним кодификацијама, пре свега Законом о облигационим односима, Законом о наслеђивању и Законом о основама својинског правних односа. Међутим, како Србија још увек није добила дуго очекивану поједину грађанску кодификацију, мада се на њој већ више од десет година ради, у области уговорног права, у погледу уговора о доклону, ортаклуку и послузи, као и у области неких других правних инстинктивних, као што су додоживљавање и право стицања, још увек је, кроз Закон о неважностима и правних пројиса донесених пре 6. априла 1944. године, у примени предрајно грађанско право. У овом тексту изабавићемо се најважнијим инстинктивним грађанског права

и судском праксом у којој се и даље примењују предрајна правна правила.

О СРПСКОМ ГРАЂАНСКОМ ЗАКОНИКУ

Међу предратним правним правилима посебно место заузима **Грађански законик за Краљевину Србију, данас употребљаван под називом Српски грађански законик** (даље: СГЗ). Разлог томе лежи у чињеници да се норме наведене кодификације најчешће примењују у судовима у Србији када је потребно да се попуни нека од правних празнина о којима је било речи у уводу. Донет је 25. марта 1844. године и, као што је већ поменуто, примењује се у одређеним деловима и данас, што значи да је у примени више од сто седамдесет година. То је први и једини свеобухватни грађански законик у Србији од времена делимичног осамостаљивања од турске власти, па до данас. Његов творац је правник и књижевник Јован Хаџић. Законик има 950 чланова, односно параграфа, и 35 уводних чланова, који су значајни за уведене новине у регулативу грађанског права у време доношења законика.

Као узор за доношење Српског грађанског законика послужило је Општи аустријски грађански законик (АГЗ) из 1811. године. Интересантно је напоменути да је АГЗ примењиван као важеће право у првој половини XX века на једном делу територије данашње Аутономне Покрајине Војводине. Формално-правно гледано, правна правила Аустријског грађанског законика и данас могу да се примене у складу са Законом о неважности правних прописа донетих пре 6. 4. 1941. године и за време непријатељске окупације.

у парници за опозив поклона, нарочито ако су правни следбеници преминулог поклонопримца право својине на поклоњеној ствари стекли путем наследства, а са поклонодавцем не стоје ни у каквом правном односу, због чега поклонодавац у својству тужиоца не може да истакне према наследницима поклонопримца захтеве које је могао према поклонопримцу. Овде је битно нагласити да СГЗ предвиђа и могућност опозива поклона због осиромашења поклонодавца насталог после закључења уговора. Посебно је битно нагласити да од оцене ког степена и природе је настало осиромашење поклонодавца, зависи оцена суда да ли има места опозиву претходно закљученог уговора о поклону.

Када предмет потраживања представља утврђење ништавости, поништај или раскид уговора о поклону, имајући у виду да одредбе Закона о облигационим односима прописују услове за ништавост, поништај или раскид уговора облигационог права, а како сам уговор о поклону није посебно регулисан тим законом, судови примењују одредбе правних правила по питању контроле ваљаности, односно испуњености услова за постојање уговорног односа уговора о поклону, као и одредбе ЗОО-а по питању испуњености услова за основаност тражене правне заштите. Пример за то је новија одлука Апелационог суда у Београду којом је потврђена првостепена пресуда у којој је утврђено да је уговор о поклону ваљан правни посао. Применом материјалног права на утврђено чињенично стање, и то правних правила из параграфа 561–568. и 937. Српског грађанског законика, сходно Закону о неважности правних прописа донетих пре 6. 4. 1941. године и за време непријатељске окупације, као и одредби члана 26, 28. став 2, 56. став 1. и 103. ЗОО-а, прво-

степени суд је, као неоснован, одбио тужбени захтев за утврђење ништавости уговора о поклону, налазећи да је пок. поклонодавац својом имовином располагао слободном вољом и да је постојала намера дарежљивости поклонодавца јер се тужени старао о њему, тако да, иако је имао озбиљних здравствених проблема, они нису утицали на пословну и уговорну способност поклонодавца. Како је предметни уговор о поклону пуноважан јер је у тренутку закључења поклонодавац био способан за расуђивање и свестан правних последица наведеног правног посла, при чему је између поклонодавца и поклонопримца постојала сагласност о предмету поклона и воља да се он учини, односно прими, као и побуда за закључење уговора, односно захвалност поклонодавца која, као таква, улази у сам основ уговора, то је предметни уговор о поклону ваљан правни посао.

ЗАКЉУЧАК

Налик неким европским нацијама (као што је Аустрија) и у Србији су, путем Закона о неважности правних прописа донетих пре 6. 4. 1941. године и за време непријатељске окупације, у свакодневной примени две велике грађанске кодификације настале у деветнаестом веку, и то АГЗ, као и на њему засновани СГЗ, који је настао као основ правног поретка младе, тек ослобођене српске државе. У недостатку потпуне модерне грађанске кодификације, предратна правна правила и данас су у примени кроз креативно тумачење дато у одлукама наших судова. То се може сматрати очигледним примером креативности и прилагодљивости закона кроз тумачење које дају судови у свакодневной примени сада већ вишевековних правила.

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК“ представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Намењен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издавајемо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 900 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

Правни став Врховног касационог суда о заступању Републике Србије и њених државних органа пред Врховним касационим судом у поступку по ванредним правним лековима

На седници Грађанског одељења Врховног касационог суда, одржаној 16. 3. 2021. године, усвојен је правни став наведен у наставку.

1. Републику Србију и њене државне органе у поступку по ванредним правним лековима пред Врховним касационим судом заступају Државно и Војно правобранилаштво.

Функцију Државног и Војног правобранилаштва, као заступника Републике Србије и њених државних органа, врше државни и војни правобраниоци и њихови заменици, а не стручни сарадници запослени у њиховој служби.

2. Народну банку Србије у поступку по ванредним правним лековима заступа, као пуномоћник, државно правобранилаштво.

Образложење

У упоредном праву државу пред судом заступа по правилу посебан орган, који би се могао назвати „државни адвокат”. Посебан орган је неопходан како због бројних случајева у којима се држава појављује пред судом у улози тужиоца или тужене, с једне стране, тако због потребе да се обезбеди заступање државе пред судом на највишем стручном нивоу, с друге стране. Држава Србија је пред Врховним касационим судом учесник у ревизијском поступку, било као тужена било као тужилац, у најмање 1/4 предмета. У таквој

ситуацији разумљиво је да се у систему мора обезбедити орган који би заступао државу у тим бројним споровима. То питање решено је Законом о правобранилаштву („Сл. гласник РС” бр. 55/2019), којим је формирано Државно правобранилаштво као орган који се бави пословима заштите имовинских интереса и права Републике Србије како пред домаћим судовима тако и пред страним судовима и арбитражама, али и пред Европским судом за људска права. Послове из надлежности Државног правобранилаштва обавља државни правобранилац и његови заменици. С обзиром на то да се ради о огромном броју предмета у којима је улога правобранилаштва неопходна не само у поступку по ревизији већ и у претходном првостепеном односно другостепеном поступку, разумљиво је да Државно правобранилаштво, као орган, улаже напоре како би обезбедило своје присуство у свим тим поступцима.

Државно правобранилаштво има, поред државног правобраниоца, и његове заменике, чији је број ограничен и релативно мали, па је отуда јасно да је веома тешко постићи да се тако малим бројем носилаца функције обезбеди адекватно заступање државе Србије у свим тим поступцима. Због тога правобранилаштво и прибегава коришћењу осталих

ција утврђених овим и другим законима, али подлеже надзору Народне скупштине и њој одговара за свој рад. По члану 5. став 1. Народна банка је правно лице по члану 77. став 1. Република Србија је власник целокупног капитала Народне банке Србије. Закон утврђује приходе које остварује Народна банка, али такође и да евентуалне губитке о пословању покрива буџет, што потврђује и буџетско финансирање те институције. Отуда нема сумње да је Народна банка државни орган, свакако самосталан и независан, али то очито не утиче на то да је државни орган. Отуда произлази да државни правобранилац који заступа Републику Србију и њене органе заступа и Народну банку Србије, али у својству пуномоћника, с тим што пуномоћје из-

даје надлежни орган Народне банке, односно гувернер или лице које је на то овлашћено.

Народна банка Србије свакако није једини орган који је у напред наведеном смислу независан и самосталан, већ постоји и читав низ других, као што је нпр. Државна ревизорска институција, која је такође установљена Уставом. Поред тога, постоји и повереник за заштиту равноправности, заштитник грађана и други органи. Сви ти органи у погледу заступања у поступку пред Врховним касационим судом по ванредним правним средствима имају исти статус као и Народна банка Србије, односно све њих у својству пуномоћника заступа Државно правобранилаштво.

Извор: Врховни касациони суд

Електронско издање **ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ**

ПРОПИСИ.НЕТ је електронско издање које се налази на интернет страници www.propisi.net и садржи преко 250.000 докумената: прописе, судску праксу, службена мишљења надлежних министарстава, моделе уговора и обрасце из свих области, као и коментаре прописа врхунских стручњака, при чему су сва наведена документа међусобно повезана.

ЗАШТО СЕ ПРЕПЛАТИТИ БАШ НА ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ?

- Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима, као и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.
- Зато што се приликом претраживања појмова нуде могући резултати.

Изузеци од примене Закона о јавним набавкама за све наручиоце

У овом тексту биће анализирани општи изузеци, односно они које могу да користе и јавни и секторски наручиоци.

Милош Јовић,
експерт за јавне набавке

Изузеци од примене Закона о јавним набавкама („Сл. гласник РС” бр. 91/2019 – даље: Закон) дефинисани су члановима 11–21. тог закона. Подељени су на: а) опште изузетке (које користе и јавни и секторски наручиоца), б) изузетке које могу да користе само јавни наручиоци, в) изузетке које могу да користе само секторски наручиоци, г) изузетке у вези са набавкама у области одбране и безбедности на које се закон не примењује и д) изузетке за јавне набавке које имају одбрамбене или безбедносне аспекте.

Општи изузеци које могу да користе и јавни и секторски наручиоци могу да се поделе на следеће групације: 1) набавке по основу међународних споразума и набавки од међународних организација, 2) уговори који се закључују у вези са заснивањем радног односа и рада ван радног односа, 3) набавке одређених добара, 4) набавке одређених правних и сродних услуга, 5) набавке одређених финансијских услуга, 6) набавке одређених услуга у општем интересу, 7) набавке од правних лица имаоца искључивих права, 8) уговори између повезаних субјеката.

Осим уговора између повезаних субјеката, који су детаљно образложени у издању „Лега артис” из септембра 2020. године (број 96), у наставку следи тумачење и образложење осталих горенаведених групација изузетака.

1. НАБАВКЕ ОД СТРАНЕ МЕЂУНАРОДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

а) Набавке по основу међународног споразума

Уколико је одређена процедура набавке за прибављање добара, услуга или радова намењена заједничком коришћењу уговорних страна, као обавезан поступак утврђен актом којим Република Србија преузима међународне обавезе, онда је тај поступак меродаван и искључује примену поступка јавне набавке прописног домаћим законодавством, односно према Закону. Да би наведени изузетак био примењен, неопходно је да: а) постоји међународни акт (уговор, споразум или други акт) који је закључила Република Србија, б) друга уговорна страна (или више њих) може да буде трећа држава или ужа политичко-територијална јединица (покрајина, регија, кантон и сл.), в) међународним актом утврђена је меродавна процедура набавки, г) добра, услуге или радови који су предмет набавке морају да буду имплементирани или коришћени у свакој од држава или ужих политичко-територијалних јединица, потписница уговора.

Како, сагласно Уставу РС, потврђени међународни уговори представљају саставни део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују, овај изузетак се, и без експлицитног навођења, примењује када је реч о уговору (споразуму) који закључују две или више држава. То могу да буду различите процедуре – од процедура одређених међународних организација до *ad hoc* процедура које се установљавају за реализацију конкретног споразума. Уз то, набавке морају да се односе на обе уговорне стране, а од њих директне или индиректне користи остварују сви учесници

У прву групу сврстане су услуге истраживања и развоја у вези са безбедносним и одбрамбеним материјалима (војна истраживања и технологија, развој безбедносне опреме, развој ватреног оружја и муниције, развој војних возила, развој ратних бродова, развој војних летелица, ракета и свемирских летелица, развој војних електронских система). Другу групу чине услуге: у области истраживања и експерименталног развоја; истраживачких лабораторија; истраживања мора; експерименталног развоја; планирања и спровођења истраживања и развоја; израде прелиминарних студија изводљивости и технолошких презентација; испитивања и оцењивања. Услуге из друге групе биће изузете од примене Закона искључиво у случају кумулативног испуњења следећих услова: да се услуге користе у опште сврхе, а не за потребе тог наручиоца и уколико се комплетно финансирање набавке не врши од стране тог наручиоца.

7. НАБАВКЕ КОЈЕ СУ ИЗУЗЕТЕ УСЛЕД ПОСТОЈАЊА ИСКЉУЧИВИХ ПРАВА

Ово изузеће односи се на набавку између два лица која имају статус наручиоца, при чему су код једног од њих сублимиране улоге и наручиоца и понуђача. То лице се у предметној ситуацији појављује као потенцијални понуђач. Осим тога, исто лице мора да буде носилац искључивог права на основу којег једино може да обавља одређену делатност на одређеном географском подручју, при чему му је то право додељено или произлази из Закона или подзаконског акта. Основ искључивог права за обављање делатности најчешће произлази из Закона. Тако нпр. Закон о комуналним делатностима утврђује носиоце искључивог права за обављање делатности снабдевања водом за пиће и делатности градског и приградског превоза путника тролејбусима и трамвајима. Предметне делатности могу да обављају искључиво јавна предузећа које оснива јединица локалне самоуправе, друштва капитала (друштво са ограниченом одговорношћу и акционарско друштво) чији је једини власник јавно предузеће, односно чији је једини власник јединица локалне самоуправе, као и

зависно друштво чији је једини власник то друштво капитала.

Подзаконски акти су они акти који потичу из закона, којима се разрађују и допуњавају законске норме, без могућности да се пониште, допуне или измене права и обавезе које су Законом установљене. Подзаконске акте (уредбе, одлуке, правилнике, наредбе и упутства) доносе Влада, органи државне управе и носиоци јавних овлашћења.

Примена начела приликом набавки изузетих од примене Закона

Имајући у виду да је и код изузетих набавки реч о трошењу јавних средстава, ни те набавке не могу да остану ван домашаја јавности, односно у потпуности препуштене аутономији воље доносиоца одлука у поменутих правним лицима. То значи да је сваки наручилац и у вези са овим набавкама дужан да примени она начела која су примерена околностима конкретног изузећа, односно конкретне набавке. Тако ће наручилац, у случају закључења уговора са носиоцем искључивог права, по природи основа изузећа бити онемогућен да обезбеди конкуренцију, али фокус његових активности приликом планирања, а потом и у радњама које претходе закључењу уговора мора да буде на пуној афирмацији начела економичности. То значи да је он кроз унапред утврђене механизме дужан да спречи евентуалну злоупотребу „монополског положаја” друге уговорне стране у формирању своје понуде, превасходно цене.

Слична је ситуација и са осталим основима за изузеће, при којима је пружање услуге резервисано само за једно лице (ангажовање надлежног јавног бележника или извршитеља на подручју где, сходно позитивним прописима, постоји само један јавни бележник и извршитељ), односно где природа изузећа упућује на ангажовање одређеног лица због његових специфичности, односно квалитета (ангажовање арбитра, правног заступника итд.). С друге стране, пуна примена начела обезбеђивања конкуренције, али и транспарентности, па с тим у вези и процедура како обезбедити њихову примену, примера ради, мора да буде обезбеђена приликом набавки услуге кредита.

Карактеристике права запослених за време штрајка

Правила по којима се организује штрајк, права запослених за време штрајка и учешће у штрајку као отказни разлог, са посебним освртом на новију судску праксу, као и актуелна мишљења Министарства за рад, представљени су у овом тексту.

Mr Жељко Албанезе

УВОД

Право на штрајк и услови за организовање штрајка уређени су:

- 1) Законом о штрајку („Сл. лист СРЈ” бр. 29/1996 и „Сл. гласник РС” бр. 101/2005 – др. закон и 103/2012 – УС – даље: Закон);
- 2) посебним законима и подзаконским актима у делатностима од јавног интереса;
- 3) посебним колективним уговорима по појединим делатностима.

Штрајк представља прекид рада који запослени организују ради заштите својих професионалних и економских интереса по основу рада. Закон о штрајку целовито регулише поступак организовања и спровођења штрајка, тако да његове одредбе треба имати у виду за време штрајка, јер се одређена права запослених могу остваривати само ако је штрајк организован у складу са прописима о штрајку. Управо та одредба захтева да се штрајк организује у складу са одредбама Закона о штрајку, као јединог прописа који регулише целину наведене материје.

Осим тога, потребно је најпре подсетити на одредбу члана 14. став 1. Закона о штрајку, према којој организовање штрајка, односно учешће у штрајку, под условима утврђеним тим законом:

- 1) не представља повреду радне обавезе;
- 2) не може да буде основ за покретање поступка за утврђивање дисциплинске и материјалне одговорности запосленог;

3) не може да има за последицу престанак радног односа запосленог.

Закон о штрајку на тај начин утврђује заштиту запосленог за време легално организованог штрајка, а у ставу 2. наведеног члана дефинише положај запосленог за време штрајка. Наиме, запослени који учествује у штрајку:

- 1) остварује основна права из радног односа;
- 2) не остварује право на зараду;
- 3) остварује права из социјалног осигурања у складу са прописима о социјалном осигурању.

У овом чланку бавићемо се остваривањем права запослених за време штрајка организованог у складу са Законом.

ПОСЕБНА ПРАВИЛА ОРГАНИЗОВАЊА ШТРАЈКА

Чланом 9. Закона о штрајку предвиђено је да у делатности од јавног интереса или у делатности чији би прекид рада због природе посла могао да угрози живот и здравље људи или да нанесе штету великих размера право на штрајк запослених може да се оствари ако се испуне и посебни услови утврђени помнутим законом. Закон таксативно и набраја следеће делатности:

- 1) делатности од јавног интереса – које обавља послодавац у области: електропривреде, водопривреде, саобраћаја, информисања (радио и телевизија), ПТТ услуга, комуналних делатности, производње основних прехранбених производа, здравствене и ветеринарске заштите, просвете, друштвене бриге о деци и социјалне заштите, као и делатности од посебног значаја за одбрану и безбедност – које

ОСТАЛИ АКТУЕЛНИ СТАВОВИ

У вези са актуелним питањима која се односе на права запослених за време штрајка, наводимо и следећа мишљења:

1) Уколико запослени у штрајку долази на посао, али не ради, он остварује сва основна права из радног односа, осим права на зараду у смислу члана 14. став 2. Закона о штрајку. То значи да има право на накнаду трошкова превоза (путних трошкова) у складу са општим актом и уговором о раду за долазак на посао и одлазак са посла, у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, с обзиром на то да су наведени трошкови стварно настали. У супротном, запослени који не долази на посао, без обзира на то да ли је у штрајку или није, нема право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са посла јер исте није ни имао.

2) Сходно члану 105. став 3. Закона о раду накнада за исхрану у току рада има карактер зараде. С обзиром на то да запослени који учествује у штрајку не остварује право на зараду, исти нема право на накнаду за исхрану у току рада за време трајања штрајка, односно када није радио (Мишљење Министарства рада и социјалне политике бр. 011-00-323/2007-02 од 17. 5. 2007).

3) Запослени који учествује у штрајку и користи годишњи одмор код послодавца има право на регрес у складу са општим актом или уговором о раду, с тим што чињеница да се регрес исплаћује у ратама на дванаест месеци не утиче на само право запосленог на накнаду трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора (Мишљење Министарства рада и социјалне политике бр. 011-00-00228/2008-02 од 15. 5. 2008).

4) Пошто је штрајк прекид рада који запослени организују ради заштите својих професионалних и економских интереса по основу рада, запослени који у периоду штрајка нису прекидали рад имају право на зараду у складу са општим актом, без обзира на то што су дали писане изјаве да учествују односно подржавају штрајк (Мишљење Министарства рада и социјалне политике бр. 011-00-00473/2011-02 од 27. 7. 2011).

5) Начин обезбеђивања минимума процеса рада утврђује се општим актом послодавца, у складу са колективним уговором. Запослене који су дужни да раде за време штрајка ради обезбеђивања минимума процеса одређује директор најдоцније пет дана пре почетка штрајка, по прибављеном мишљењу штрајкачког одбора (члан 10. став 4. Закона). Актом директора утврђује се који послови треба да се обављају за време штрајка и број запослених који треба да обављају те послове. У складу са тим, општим актом утврђује се да ли одређени послови треба да се обављају пуно радно време или само део радног времена, као и обим послова који је неопходан да би се обезбедио минимум процеса рада. Запослене који ће радити за време штрајка одређује директор. Запослени који раде за време штрајка имају право на зараду у обиму у којем раде, односно изједначени су у правима и обавезама са запосленима који нису у штрајку. Они запослени који нису дужни да раде за време штрајка јер њихови послови нису неопходни за обезбеђивање минимума процеса рада – остварују основна права из радног односа, осим права на зараду, а права из социјалног осигурања у складу са прописима о осигурању.

Електронско издање **ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ**

Незаобилазна помоћ у раду правника

ПРОПИСИ.НЕТ је електронско издање које се налази на интернет страници www.propisi.net и садржи преко 250.000 међусобно повезаних докумената: прописе, судску праксу, службена мишљења надлежних министарстава, моделе уговора и обрасце из свих области и коментаре прописа.

За препоруке и групе информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Неправилности приликом обрачуна и исплата плата

У овом тексту приказане су неправилности приликом обрачуна и исплате плата са аспекта примене Закона о платама у државним органима и јавним службама („Сл. гласник РС” бр. 34/01, 36/06, 116/08, 92/11, 99/11, 10/13, 55/13, 99/14, 21/16, 113/17 – даље: Закон).

Слободанка Келечевећ,

дипл. правник,
виши буџетски инспектор у
Министарству финансија

Законом о буџетском систему („Сл. гласник РС” бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – испр., 108/13, 142/14, 68/15, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19, 149/20) утврђена је обавеза корисника јавних средстава да средства користе законито и наменски, али и казнена одговорност за непоступање у складу са одредбама поменутог закона.

Законом о буџету, одлукама о буџету и финансијским плановима организација за обавезно социјално осигурање уређују се приходи и примања, расходи и издаци, као и извршавање буџета. Опредељена средства распоређују се према економској квалификацији за коју намену ће се користити. Корисници буџетских средстава приликом извршења буџета, односно пренос и расподелу средстава морају да изврше искључиво са апропријације економске класификације на којој су определена средства за одређену намену.

Сходно томе, обавезе које преузимају директни односно индиректни корисници буџетских средстава и корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање морају да одговарају апропријацији која им је одобрена за ту намену у тој буџетској години, што је прописано чланом 54. став 1. Закона о буџетском систему. Изузетно од става 1. наведеног члана, корисници из става 1. тог члана могу да преузму обавезе по уговору који се односи на капиталне издатке и захтева плаћање у више година на основу

предлога министарства надлежног за послове финансија, односно органа надлежног за послове финансија, уз сагласност Владе, надлежног извршног органа локалне власти, односно управног одбора организације за обавезно социјално осигурање за обавезе које се финансирају из средстава обавезног социјалног осигурања, и то у случају преузимања обавеза по уговору само за капиталне пројекте у складу са предвиђеним средствима из прегледа планираних капиталних издатака буџетских корисника за текућу и наредне две буџетске године у општем делу буџета за текућу годину, односно финансијском плану организације за обавезно социјално осигурање, укључујући и потребна средства до завршетка капиталних пројеката, односно након три фискалне године. Осим што корисници буџетских средстава преузимају обавезе које морају да одговарају апропријацији која им је одобрена за ту намену у тој буџетској години, приликом преузимања обавеза мора да се поштује и законитост.

Контрола обрачуна и исплате плате обавља се, са аспекта примене одредаба Закона, увидом у финансијску и другу документацију субјекта контроле (нпр. уговор у раду, решење, одлука о распоређивању и др.), с циљем да се утврди у којем износу су за период контроле пренета средства за плате из буџета Републике Србије, као и у којем укупном износу су исказани расходи за плате. При контроли примењује се и метода случајног одабира, која подразумева увид у уговор о раду, платне листове, тј. обрачунске листове за поједине запослене, изводе, решења о утврђивању коефицијента и др., на основу којих се проверава како су извршени обрачун и исплата плата.

ника извршена супротно одредбама члана 38. Уредбе о нормативима и стандардима услова рада универзитета и факултета за делатности које се финансирају из буџета, затим члана 2. Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, као и одредбама чланова 2. и 5. Закона, чак и да није примењивана основица утврђена Закључком Владе, што је супротно одредбама члана 3. став 1. Закона. Исплатом тако увећаних плата поступљено је супротно одредбама члана 56. став 4. Закона о буџетском систему, којима је прописано да преузете обавезе које су настале у супротности са наведеним законом или другим прописом не могу да се извршавају на терет консолидованог рачуна трезора Републике Србије.

Руководилац тог корисника буџетских средстава поступио је супротно одредбама члана 71. ставови 1. и 2. Закона о буџетском систему, којима је регулисана одговорност функционера, односно руководиоца директног односно индиректног корисника буџетских средстава за преузимање обавеза, њихову верификацију, издавање налога за плаћање које треба извршити из средстава органа којим руководи и издавање налога за уплату средстава која припадају буџету, као и за закониту, наменску, економичну и ефикасну употребу буџетских апропријација. На тај начин одговорно лице корисника буџетских средстава починило је прекршај, утврђен одредбама члана 103. став 1. тачка 4) Закона о буџетском систему.

Закључак

Обрачун и исплату плата корисници буџетских средстава морају да врше у складу са важећим прописима, односно у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, као и Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата именованих и постављених лица и запослених у

државним органима и Уредбом о нормативима и стандардима услова рада универзитета и факултета за делатности које се финансирају из буџета. Интерним актом буџетски корисник не може да утврди „стимулацију”, као ни обрачун плате по основу квалитета, резултата рада, уштеда, одговорности и сложености послова, односно не може да увећа цену рада или коефицијента и да на тај начин обрачуна и исплати плате супротно закону.

Незаконит обрачун и исплата плата санкционисани су одредбама Закона о буџетском систему. Уз то, Кривичним закоником, чланом 362а, утврђена је одговорност за ненаменско коришћење буџетских средстава, тј. да одговорно лице корисника буџетских средстава или одговорно лице у организацији обавезног социјалног осигурања које створи обавезе или на терет рачуна буџета одобри плаћање расхода и издатака преко износа од милион динара у односу на износ утврђен буџетом, финансијским планом или актом Владе којим се утврђује износ средстава позајмице, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Непоштовањем одредаба члана 54. став 1, члана 56. ставови 1. и 4. и члана 71. ставови 1. и 2 Закона о буџетском систему почињен је прекршај одговорног лица корисника буџетских средстава, утврђен одредбама члана 103. став 1. тачка 4) Закона о буџетском систему. Одредбама члана 103. став 1. тачка 4) Закона о буџетском систему прописана је новчана казна од 10.000 до 2.000.000 динара за одговорно лице корисника буџетских средстава ако не поштује одредбе чланова 49–61. и чланова 71. и 72. став 1. тог закона у поступку извршења буџета.

Из свега наведеног произлази да, уколико се обрачун и исплата плата не врше у складу са законом, одговорна лица одговарају у прекршајном или кривичном поступку, зависно од висине износа утрошених средстава.

Правни аспекти уласка нових чланова (инвеститора) у друштво са ограниченом одговорношћу (пренос удела, докапитализација) и међусобни односи чланова друштва са ограниченом одговорношћу према Закону о привредним друштвима

Закон о привредним друштвима предвиђа неколико начина уласка нових чланова у друштво са ограниченом одговорношћу, при чему је за добро и просперитетно функционисање једне компаније, пре свега друштва с ограниченом одговорношћу, неопходно да чланови имају добре односе и сарадњу, па су у текста разрађени неки од тих начина, као и најбитнија питања која се тичу међусобних односа чланова.

Петар Мијатовић,
адвокат

С обзиром на природу правних односа унутар привредних друштава, а посебно узимајући у обзир технолошки развој, дигитализацију и развој онлајн-пословања, као и појаву све већег броја стартап компанија, примена Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС” бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014, 5/2015, 44/2018, 95/2018 и 91/2019 – даље: **Закон о привредним друштвима**), која регулише модалитете уласка нових чланова у друштво са ограниченом одговорношћу (пренос удела, докапитализација) и међусобне односе чланова друштва са ограниченом одговорношћу, никада није била на већем тесту. Овај текст бави се правним аспектима уласка нових чланова у друштво са ограниченом одговорношћу и међусобним односима чланова унутар друштва са ограниченом одговорношћу.

І ПРАВНИ АСПЕКТИ УЛАСКА НОВИХ ЧЛАНОВА У ДРУШТВО С ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ

Чланом 139. Закона о привредним друштвима дефинисано је друштво с ограниченом одговорношћу као друштво у ком један или више чланова имају уделе у основном капиталу друштва. Чланови не одговарају за обавезе друштва, осим у случајевима побијања правне личности из члана 18. наведеног закона.

Правни аспекти, односно модалитети уласка нових чланова у друштво веома су важни из неколико разлога.

Као прво, истиче се чињеница да, иако као и код акционарског друштва, и друштво са ограниченом одговорношћу представља друштво капитала, у друштву са ограниченом одговорношћу врло често важна је личност члана. Штавише, врло су ретке ситуације када друштво са ограниченом одговорношћу има више од два-три члана. Дакле, међусобно поверење и сарадња чланова од круцијалне

добити, односно дивиденде и др.), у пракси нису усвајале како би се заштитили чланови који подносе тужбу. С друге стране тај поступак није типично коришћен од стране мањинских чланова, већ од стране чланова који имају 50% удела у друштву, који ни тада нису доводили до позитивног исхода поступка.

3) Пренос удела трећим лицима

У претходном тексту већ је детаљно обрађено право прече куповине постојећих чланова, односно право и поступак који су прописани за остварење права прече куповине. Поред тог права, чланови врло често у уговору чланова и оснивачком акту регулишу и нека друга права постојећих чланова у вези са преносом удела трећим лицима, која долазе из других правних система, при чему ће овде бити више речи о тзв. *tag along* праву и *drag along* праву.

Tag along право је право које се најчешће уговара у корист мањинских чланова, по ко-

јем у случају да неко од чланова (најчешће већински члан) има намере да прода удео трећим лицима, остали чланови имају право (не и обавезу) да захтевају да се и њихови удели продају том трећем лицу за износ новчане накнаде која је, по процентуалној вредности удела, најмање једнака цени која је понуђена за куповину удела, односно дела удела преносиоца удела.

С друге стране, *drag along* право има обрнуту улогу. То право уговара се у корист већинских чланова, а уколико већински члан удела планира да пренесе свој удео трећем лицу, онда, уколико се остваре и неки други услови претходно договорени између чланова (нпр. минимална вредност удела за коју се продаје већински удео), већински члан има право да од осталих чланова захтева да се и њихови удели продају том трећем лицу у исто време и под истим условима, сразмерно величини удела мањинских чланова.

ИНГ-ПРО веб-серијал: ПРЕГЛЕД СУДСКЕ ПРАКСЕ

Како бисмо вам уштедели време и омогућили да се што једноставније упознате са неким од одлука које се налазе у нашем издању Прописи.нет, Компанија Инг-Про покренула је посебан веб-серијал „Преглед судске праксе“.

У временском трајању до једног школског часа наш сарадник и аутор Никола Пантелић, заменик јавног тужиоца у Трећем основном јавном тужилаштву у Београду, представиће вам најзанимљивије делове објављених судских одлука виших судских инстанци. Судска пракса је годинама изузетно важан оријентир у српском правном систему, те њено познавање побољшава наше изгледе да успемо у судским поступцима.

У првој епизоди веб-серијала „Преглед судске праксе“ направљен је кратак осврт на делове одлука које се односе на кривична дела насиље у породици (чл. 194. КЗ-а) и недавање издржавања (чл. 195. КЗ-а). Брак, породица, заштита деце данас су међу важнијим заштитним објектима.

У другој епизоди веб-серијала у гостима нам је била судија Прекршајног апелационог суда – Весна Адамовић Скадрић. Имали смо прилику да на брз и практичан начин извршимо увид у одлуке прекршајних судова (првостепених и другостепеног), као и у одлуке Врховног касационог суда које се односе на видове повреде права окривљеног на одбрану у прекршајном поступку (члан 93. став 1. ЗОП-а) и недоумице у вези са уређењем захтева за покретање прекршајног поступка (чланови 181, 182, 184, 239. и 243. ЗОП-а).

У трећој емисији „Преглед судске праксе“ у гостима нам је био господин Владимир Врховшек, судија Вишег суда у Београду. У тој епизоди прегледана је судска пракса у вези са трошковима обраде кредита, а кроз поменути преглед указано је на важност уједначености судске праксе, с обзиром на то да уједначена судска пракса води ка правној сигурности.

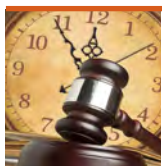
Линк за премијерни приказ веб-серијала свих будућих епизода доступан је на Инфо-панелу у оквиру издања Прописи.нет. Након тога, репризне приказе веб-серијала могуће је погледати у издању Прописи.нет, у делу под називом „Коментари“, у групи „ИНГ-ПРО вебинари“.

ВЕБИНАР ЈЕ БЕСПЛАТАН ЗА ПРЕТПЛАТНИКЕ НА ИНГ-ПРО ИЗДАЊА.

За сва обавештења позовите нас телефоном на: 011/2836-817, 011/2836-820, 2836-821, 2836-822, или факсом на: 011/2836-474 или преко дела Контакт на нашој интернет страници.

Показатељи превара у спољнотрговинском пословању

Преваре у спољнотрговинском пословању имају глобални утицај на све економије света, без обзира на конкретан систем власти и ниво економског развоја, због чега је неопходно систематизовање специфичних шема превара у циљу лакшег препознавања и благовременог превентивног деловања, као и ефикасније корпоративне и јавнотужилачке истраге и репресивног реаговања на ту штетну појаву.

Маја Матић,

шеф Одсека за представке и сарадњу са другим државним органима Агенције за спречавање корупције, потпредседник Удружења сертифицираних истражитеља превара Србије (АЦФЕ Србија)

Преваре у међународној трговини узрокују неповољни економски утицај на светску трговину и погађају све привредне субјекте и јавне институције које законито послују. Раширеност и обим превара у међународној трговини захтевају адекватно образовање свих лица која долазе у додир са пословима и трансакцијама са иностранством и могу имати значајну улогу у спречавању превара. Због тога препознавање заједничких знакова упозорења и показатеља трговинских превара, које су разумљиве за сва лица која долазе у додир са њима, има велики значај за сузбијање превара. Показатељи спољнотрговинских превара су из тог разлога од свеобухватног и једнаког значаја како за учеснике у спољнотрговинском промету, потенцијалне жртве спољнотрговинских превара, инвеститоре, доносиоце финансијских одлука, руководиоце и запослене у банкама, извршни менаџмент организација и одборе директора привредних друштава, тако и за интерне и екстерне ревизоре, рачуновође, царинске, пореске и друге инспекцијске органе, јавне тужиоце и судије.

Свака врста преваре има своје **показатеље**, који нам указују на то да се одвија нека сумњива активност. Одређени обрасци понашања учесника у спољнотрговинском промету и активности у међународној трговини специ-

фични су за дату област. Присуство показатеља преваре, само по себи или у комбинацији са другим показатељем, нема за циљ да дефинитивно укаже на присуство трговинске преваре и извесност њеног појављивања. Ипак, оно треба да повећа пажњу учесника у јавном и приватном сектору да буду обазривији и пажљивији у даљем пословању, односно да активност пријаве одговарајућим надзорним органима и јавним институцијама.

I ЗАКони КОЈИ У ДОМАЋЕМ ОКВИРУ РЕГУЛИШУ СПОЉНОТРГОВИНСКО ПОСЛОВАЊЕ

У домаћем оквиру спољнотрговински промет регулише више закона и подзаконских аката. Законом о спољнотрговинском пословању („Сл. гласник РС” бр. 36 од 15. маја 2009, 36 од 27. маја 2011 – др. закон, 88 од 24. новембра 2011, 89 од 27. октобра 2015 – др. закон) уређено је спољнотрговинско пословање у складу са правилима Светске трговинске организације и прописима Европске уније.

Спољнотрговинско пословање представља спољнотрговински промет робе и услуга и обављање привредних делатности страног лица у Републици Србији и домаћег лица у другој држави или царинској територији. **Спољнотрговински промет** је промет између домаћих и страних лица који се обавља на основу уговора закључених у складу са домаћим прописима и међународним уговорима. **Обављање привредних делатности** обухвата директно улагање и инвестиционе радове страног лица у Републици Србији, односно домаћег лица у другој држави или царинској

износ суме који се гарантује, већ на природу извора профита.

II з) Исувише комплексна или исувише поједностављена спољнотрговинска трансакција

Трговинске преваре су често осмишљене тако да су исувише комплексне у покушају да прикрију праву садржину основне трансакције и могу да укључе нелогичну, збуњујућу и сложену документацију. С друге стране, трговинске преваре могу да буду неоправдано поједностављене, неформалне, са веома мало пратеће документације, упркос њиховој вези са веома комплексном и софистицираном трансакцијом. Иако су трговинске трансакције, посебно инотрговинске, комплексне по својој самој природи, лица која о њима одлучују или су овлашћена да у вези са њима донесу одлуку морају да поседују основна знања о трансакцији која се спроводи, као и да познају финансијске импликације које могу да се произведу по организацију.

Поред наведеног, и необично комплексна структура привредног субјекта, која ствара параван за више компанија без икаквог видљивог улога или разлога за такву структуру, показатељ је тога да је најчешће створена у циљу прикривања идентитета стварних власника, као и избегавања одговорности за лица која се налазе иза организационе структуре.

II и) Ирационална и нелогична објашњења

Након што инвестиција буде реализована, да би се пролонгирало откривање преваре или се лакше сакрила незаконито стечена средства, починилац преваре обично жели да се ослони на адекватно објашњење које не треба да изазове сумњу и открије постојање преваре

Спољнотрговинске трансакције и послови имају рационални и систематични карактер. Иако су понекад тешко разумљиве, увек их прате економски или регулаторни разлози за обављање или необављање трансакције. Када ирационални и нелогични елементи постану саставни део спољнотрговинске трансакције, посебно са негативном реализацијом и негативним исходом и учинком на крају, мора се

даље испитати који су разлози за то и по потреби консултовати независни експерт.

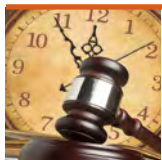
При преварним инвестиционим пословима починилац преваре ће обично дати нелогична и неконзистентна објашњења како би убедио потенцијалну жртву да не тражи савет професионалаца и како би га навео да и даље учествује у преварној шеми. Када профит изостане, починиоци преваре наставе да тврде да се то неоправдано догодило и да је последица неке више силе, регулаторних аспеката, политичке ситуације, државне интервенције, природних катастрофа и политичких промена, како би што дуже одржали у заблуди жртве превара. Преваренима обично буде објашњено да би пријављивање случаја или жалбе лоше утицало и још више одложило исплату профита.

III ЗАКЉУЧАК

Систем међународне трговине подложен је преварним и незаконитим активностима због тога што је обим трговине несасвим, што чини појединачне финансијске трансакције мање уочљивим, пружа огромне могућности да се преко границе физички пренесу и новчане и робне вредности, а сложеност и учесталост спољнотрговинских трансакција и финансијских и кредитних аранжмана у девизама додатно онемогућава откривање превара. Услед велике географске дистанце, као и разлике у регулативама, отежане су могућности за утврђивање идентитета учесника у спољнотрговинском промету, што доводи до још тежег откривања незаконитих трансакција у инотрговини. Поред тога, највећи број надзорних органа у банкарском сектору, царинских и пореских органа, као и органа кривичног гоњења, на располагању има релативно ограничене аналитичке ресурсе, које може да усмери на циљану идентификацију сумњивих трансакција у трговини, због чега је изузетно тешко откривање противзаконитих трансакција у трговини. Стога је неопходно боље разумевање спољнотрговинских трансакција и боље познавање преварних шема у инотрговини како би се побољшале могућности за ефикасније откривање и спречавање преварних активности кроз трговину.

Права мањинских акционара и њихова заштита

Предмет анализе у овом тексту су законске одредбе које се односе на остваривање и заштиту права мањинских акционара.

Мр Жељко Албанезе

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Према одредбама Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС” бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 – др. закон, 5/2015, 44/2018, 95/2018 и 91/2019 – даље: Закон) акционарско друштво је друштво чији је основни капитал подељен на акције које има један или више акционара који не одговарају за обавезе друштва. Као што се види, „акционари” су једна од основних ознака акционарског друштва, при чему је у природи таквог друштва да има велики број акционара који улажу значајне количине капитала. У скупштини акционарског друштва већину чине они који су уложили више капитала, па отуда постоји и подела на већинске и мањинске акционаре, која потиче не од бројности акционара већ од капитала који улажу. Наиме, иако акционари своје право одлучивања, односно право гласа остварују на седницама скупштине акционара по принципу „једна акција – један глас”, ипак скупштина акционара одлуке доноси прописаном већином, при чему је реч о већини акционара по капиталу. Отуда може да се прецизира да су мањински акционари они који су власници мањинског дела капитала друштва, односно чине мањину „по капиталу”. По бројности они врло често чине већину, али су дисперзовани и неорганизовани. Стога се и поставља проблем заштите интереса мањинских акционара, нарочито зато што они често сматрају да су угрожени прегласавањем од стране већинских акционара или једноставно не могу да остваре своја права са мањим бројем гласова.

По угледу на упоредно законодавство, Закон о привредним друштвима има већи број механизма за заштиту интереса мањинских акционара. При томе, Закон не доводи у питање неспорно право одлучивања већине акционара по капиталу, али посебним одредбама омогућава и мањинским акционарима да се чује њихов глас и да се њима омогуће посебна права у појединим ситуацијама које су битне за акционарско друштво. Треба прецизирати да Закон не утврђује јединствени цензус власништва над капиталом који морају да испуне мањински акционари, већ цензус за остваривање мањинских права зависи од конкретног законског правног института. Стога ћемо у наставку остваривање и заштиту права мањинских акционара и упознати на тај начин – увидом у законске институте у којима се омогућава остваривање мањинских акционарских права. При томе је корисно констатовати да је чланом 328. Закона регулисано право личног учешћа мањинских акционара у раду скупштине. Тим одредбама утврђује се право личног учешћа у раду скупштине и потребан број акција за остваривање наведеног права, који не може бити већи од 0,1% од укупног броја акција одговарајуће класе, што је Законом прописан лимит. Статутом друштва може да се утврди минималан број акција које акционар мора да поседује за лично учешће у раду скупштине, али само у оквиру наведеног законског лимита. Наведена права мањински акционари могу да користе индивидуално или колективно, удруживањем, како би достигли прописани цензус.

ПРАВА МАЊИНСКИХ АКЦИОНАРА У ВЕЗИ СА САЗИВАЊЕМ ВАНРЕДНЕ СКУПШТИНЕ ДРУШТВА

Поред редовне скупштине акционарског друштва, Закон предвиђа и ванредну скуп-

друштву, чиме се сматра да је захтев достављен и контролном акционару.

Контролни акционар има обавезу откупа акција по цени која се одређује сходном применом одредаба Закона о цени, по којој се исплаћују несагласни акционари. Обавеза утврђивања цене је на друштву, које је дужно да у року од шездесет дана од дана пријема захтева утврди цену и да о томе у истом року обавести контролног акционара и акционара подносиоца захтева. Контролни акционар је дужан да у року од тридесет дана од дана пријема обавештења о цени изврши исплату утврђене вредности акција акционару подносиоцу захтева, чиме се врши пренос акција на контролног акционара. При наведеном поступању мали акционар – подносилац захтева има јасна следећа права:

- 1) уколико друштво у наведеном року не утврди цену по којој је контролни акционар обавезан да откупи акције, у року од тридесет дана од дана истека рока за понуду друштва може да тражи од надлежног суда да у ванпарничном поступку утврди ту цену;
- 2) уколико контролни акционар не изврши исплату утврђене вредности акција акционару подносиоцу захтева у року, онда у року од тридесет дана од дана истека рока за исплату може да поднесе тужбу надлежном суду ради исплате;
- 3) ако сматра да вредност утврђена од стране друштва није утврђена у складу са Законом, у року од тридесет дана од дана пријема обавештења о цени може да тражи да суд у ванпарничном поступку утврди вредност акција.

Ако би суд, поступајући по захтеву акционара подносиоца захтева за принудни откуп, као вредност акција утврдио износ који је виши од цене коју је утврдило друштво, контролни акционар би тада био у обавези да разлику до тако утврђене вредности доплати акционару подносиоцу захтева у року од тридесет дана од дана правоснажности одлуке суда, са законском затезном каматом почев од истека рока за исплату (по истеку рока од тридесет дана од дана када је контролни акционар примио обавештење од друштва о томе колика је утврђена цена, па је у том року требало да изврши исплату). Ако контролни акционар пропусти да поступи на описани начин, друштво постаје неограничено солидарно одговорно за обавезу контролног акционара. Посебно указујемо на то да је наведени члан 522. битније промењен изменама Закона из 2018. године, због потребе за великом бројем интервенција у његовим одредбама. Досадашње одредбе биле су недовољно прецизне, па је постојала потреба да се систематизују у ситуацији када друштво не утврди цену за откуп акција, па је дата заштита контролном акционару да пред надлежним ванпарничним судом може да утврди ту цену. Такође, измењеном одредбом дат је одговор и на питање шта се дешава уколико се не исплати утврђена цена, тако да је уведена одредба којом се прописује да, уколико контролни акционар не изврши исплату утврђене вредности акција, акционар може да поднесе тужбу надлежном суду ради исплате.

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК“ представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Намењен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издвајамо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 900 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

Поступак за изрицање јединствене казне из члана 552. став 1. тачка 1) ЗКП-а у вези са чланом 60. ставови 1. и 2. тачка 2) КЗ-а и примена блажег закона из члана 5. КЗ-а у судској пракси

У пракси су могући случајеви да против истог окривљеног постоје две или више правоснажних пресуда којима је изречено више казни, па је због тога нужно да се такве ситуације уподобе одредби чл. 60. КЗ-а, којом је предвиђено изрицање јединствене казне. Наведена ситуација решава се применом посебног поступка, познатог под називом „поступак за изрицање јединствене казне“, што је предвиђено у чл. 552–556. ЗКП-а, у оквиру поглавља XXIII под називом „Поступци за преиначење правоснажних пресуда“.

Драган У. Калаба,
заменик вишег јавног тужиоца
у Чачку, у пензији

У конкретној животной ситуацији вршењем кривичних дела учинилац може да поступи на различите начине. Најчешће учини једно кривично дело, па му се за исто суди и изриче кривична санкција. Наравно, може да учини и више кривичних дела, када се води јединствен поступак и утврђују казне за свако кривично дело, а потом се изриче јединствена казна. Адекватно томе, могуће су ситуације да у вези са истим окривљеним постоји више правоснажних пресуда по којима су изречене казне, али није изречена јединствена казна.

Материја која је обрађена у овом тексту предвиђена је у чл. 60. ст. 1. и 2. т. 2) Кривичног законика („Сл. гласник РС” бр. 85/05... 35/19), под називом „Стицај кривичних дела”, у оквиру главе IV под називом „Казне”, под поднасловом „Одмеравање казне”, затим у чл. 5, под називом „Временско важење кри-

вичног законодавства”, у оквиру главе II под називом „Важење кривичног законодавства Републике Србије”, као и у чл. 552. ст. 1. т. 1) Законика о кривичном поступку („Сл. гласник РС” бр. 72/11... 35/19).

Одредба чл. 60. ст. 1. КЗ-а гласи: „Ако је учинилац једном радњом или са више радњи учинио више кривичних дела за која му се истовремено суди, суд ће претходно утврдити казне за свако од тих дела, па ће за сва та дела изрећи јединствену казну.”

Да би се применио институт стицаја кривичних дела, нужно је остварење следећих услова:

- учинилац предузима једну или више радњи кривичног дела;
- радње извршења морају да се реализују кроз постојање више кривичних дела;
- за сва учињена кривична дела учиниоцу се истовремено суди;
- претходно утврђивање казни за појединачна кривична дела;
- изрицање јединствене казне.

Стицај кривичних дела постоји само ако је учинилац било једном било кроз више радњи

уговор о међусобном признавању изречених санкција.

(Решење Окружног суда у Београду Кж 181/99 од 5. маја 1999)

Случај 9.

Када се казна рада у јавном интересу замени казном затвора, та казна затвора не може да се споји са ефикасном казном затвора која је изречена по другој пресуди.

(Решење Апелационог суда у Београду Кж 5763/13 од 11. фебруара 2014)

Случај 10.

Када је истом лицу – осуђеном пресудом изречена казна затвора, а решењем мера безбедности обавезног психијатријског лечења на слободи, нема законских услова за њихово спајање.

(Решење Врховног суда Србије Кж 390/00 од 7. септембра 2020)

Случај 11.

Нема места усвајању захтева за спајање казни који је поднет од стране браниоца окривљеног, ког је ангажовала мајка окривљеног, уколико не постоји воља окривљеног за том процесном радњом.

(Решење Апелационог суда у Београду Кж 1696/16 од 18. јануара 2017)

Случај 12.

Нису испуњени услови за примену одредаба о одмеравању јединствене казне за дела у стицају, односно за изрицања јединствене казне када су осуђеном у две пресуде изречене различите врсте казне, новчана казна и казна затвора, на шта не утиче ни замена новчане казне казном затвора као начин извршења те новчане казне.

(Пресуда Апелационог суда у Београду Кж 36/15 од 5. фебруара 2015)

Случај 13.

Није основан захтев за изрицање јединствене казне затвора осуђеног уколико је јед-

на од казни затвора по којој је осуђени поднео захтев заменила новчану казну у форми решења, изречену правоснажном пресудом.

(Решење Вишег суда у Краљеву Кв 116/16 од 25. августа 2016)

Случај 14.

Условна осуда представља меру упозорења, а не казну, тако да не може да буде предмет захтева за изрицање јединствене казне затвора.

(Решење Вишег суда у Краљеву Кв 180/15 од 20. јула 2015)

Случај 15.

Када су окривљеном правоснажно изречене различите врсте казне (новчана казна и казна затвора), онда нису испуњени услови за примену одредби о одмеравању јединствене казне за дела у стицају, па самим тим ни услови за изрицање јединствене казне осуђеном сходно чл. 552. ст. 1. т. 1) ЗКП-а.

(Пресуда Апелационог суда у Нишу Кж 532/17 од 9. маја 2017)

Случај 16.

Замена новчане казне казном затвора представља само начин извршења ненаплативе новчане казне, па нема услова за изрицање јединствене казне уколико је једном пресудом осуђеном изречена казна затвора, а другом новчана казна, која је због ненаплативости накнадно замењена у казну затвора.

(Пресуда Вишег суда у Пожаревцу Кв 36/15 од 27. марта 2015)

Случај 17.

На основу решења којим суд новчану казну замењује казном затвора не може се покренути поступак за изрицање јединствене казне јер такво решење не представља самосталну судску одлуку.

(Решење Апелационог суда у Новом Саду Кж 1008/14 од 6. августа 2014)

Оптимизација здравственог система – категоризација здравствених установа

У тексту који следи акценат је стављен на план за даљу регионализацију здравства.

Душан Рајаковић,
спец. менаџмента здравствених
установа

ПРИПРЕМЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА ОПТИМИЗАЦИЈЕ МРЕЖЕ УСТАНОВА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Активности на изради Предлога плана оптимизације мреже установа здравствене заштите започете су још септембра 2019. године конференцијом, на којој су присуствовали највиши представници Министарства здравља, ресорних институција и других заинтересованих страна. Током консултативног процеса чак 95% установа обухваћених Планом оптимизације дало је одговор на опсежне упитнике и тиме се прикључило налажењу одрживих решења за квалитетнију здравствену заштиту за све грађане. Стручна и шира јавност имала је прилику да се детаљно упозна са Предлогом мастерплана током јавних консултација, које су организоване у онлајн-форми због неповољних епидемиолошких услова. Консултације у организацији Министарства здравља организоване су у циљу додатног сагледавања проблема и изнајавења најбољих решења, а све до доношења коначног мастерплана. Као циљ је постављено побољшање квалитета, приступачности и ефикасности здравствене заштите, уз значајне уштеде и повећање економске ефикасности националног здравственог буџета, по узору на најбоље међународне праксе и кроз уважавање ситуације на терену у Србији.

Имајући у виду глобалне промене у начину живота људи, пре свега убрзано старење ста-

новништва и продужетак очекиваног трајања живота, кључни изазови развоја огледају се у потреби прилагођавања начина пружања здравствене заштите, јер ће све већи број старијих људи са више хроничних болести захтевати другачија лечења и другачији начин пружања здравствених услуга. Како би се побољшали исходи лечења, потребна је боља координација здравствене заштите, рационалнија употреба ресурса и унапређење система финансирања. С тим у вези, као посебни циљеви Мастерплана утврђени су приближавање места пружања услуге пацијенту на нивоу примарне здравствене заштите, као и повећање ефикасности здравствених установа и побољшање квалитета здравствених услуга, уз одрживост здравственог система.

Битно је напоменути и истаћи значај термина „одрживост” здравственог система зато што би одређивањем, односно таргетирањем циљева који су нерационални функционисање здравственог система било доведено у питање. Корисно је подсетити се и формулације одредбе Закона о здравственој заштити, у вези са којом се, говорећи о циљу здравствене заштите, у члану 2. наводи да је у питању „највиши могући ниво очувања и унапређења здравља грађана”, са акцентом на „највиши могући”. Очигледно да су и аутори Мастерплана разумно поступили постављајући, макар формално, реалне циљеве и домете, уз поштовање прилика не само у нашем здравственом систему већ и у држави уопште.

На првом кораку израде Мастерплана направљена је Мапа здравственог контекста Републике Србије, тј. анализа тренутног здравственог система у Републици Србији. Она подразумева процену здравственог ста-

2. категорија: окружна (општа) болница, која обавља делатност секундарне здравствене заштите;

3. категорија: регионална болница, која обавља делатност терцијарне здравствене заштите;

4. категорија: републичка болница, која обавља делатност терцијарне здравствене заштите;

4а. категорија: покрајинска болница, која обавља делатност терцијарне здравствене заштите.

Ако се на територији регионалне, односно републичке и покрајинске болнице не налази општа болница (локална или окружна), тада здравствена установа 3. категорије обавља здравствену делатност секундарне здравствене заштите за становништво тог подручја.

Показатељи квалитета пружених здравствених услуга за ниво Републике, у односу на коју се мери остварени резултат рада здравствене установе у посматраном периоду, утврђује се у односу на конкретну категорију здравствених установа. Предложено је да се циљане вредности достижу кроз два временска раздобља до 2035. године. Према најавама, Министарство ће детаљно пратити којом динамиком појединачне болнице достижу циљане вредности, а оне болнице које не постижу резултате биће категоризоване на наведени ниво на којем могу да постигну успех, што значи да нема листе чекања, да има добре исходе лечења и да послује у финансијским оквирима без губитака.

Када је реч о предлогу конкретних здравствених установа из Плана мреже и њиховог сврставања у категоризације, наглашава се

да су посебно анализирани параметри који говоре о попуњености капацитета, искоришћености постојећих ресурса и степену компликованости случајева које здравствена установа доминантно збрињава. Предложена шема категоризације болница заснована је на актуелним подацима и није статична. Околности на основу којих је тренутно предложено да се нека болница категоризује мењаће се током времена, променама и модернизацијом медицинских доктрина и здравствених технологија, даљим развојем здравственог особља, миграцијом и старењем становништва, економским токовима земље, политичком приоритетизацијом здравства у друштву, као и под утицајем многих других фактора.

За дугорочни период предложено је спајање здравствених установа на подручју округа и формирање окружних здравствених центара. Међутим, када су здравствене установе на врло малој раздаљини, као што су то болнице у Јагодини, Параћину и Ђуприји, може се размотрити њихово спајање у краткорочно-средњорочном периоду, уместо у дугорочном, чиме ће се осигурати да све болнице у саставу новог здравственог центра буду у истој категорији већ од почетка имплементације оптимизације. Предложено је да Министарство здравља континуирано прати здравствене потребе становништва и да у складу са економским могућностима болница мења категоризацију, с тим што може да применом дискреционог права појединим болницама да вишу категорију уколико специфичности на терену то оправдавају.

Електронски часопис ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Електронски часопис Леге Артис – Прописи у пракси налази се на интернет страници www.legeartis.rs, ажурира се свакодневно и користи путем корисничког имена и лозинке.

Сви чланци могу да се претражују на различите начине: по речима у називу или самом чланку, правним областима или ауторима, а дат је и преглед најчитанијих чланака у току месеца. Такође, на једном месту налази се и архива свих бројева од почетка објављивања. Чланци се могу чувати у PDF формату, а могу и да се штампају и копирају.

Осим оних које чине штампано издање, у електронском издању налазе су и додатне рубрике: Образовање, Ауторско право, Планирање и изградња и др.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Примена Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама

П: У њредшколској усїанови њосїоји један број радника којима је, у складу са Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, њачка бд, а с обзиром на радно месїо на које су расїоређени, обрачун плата вршен њрименом коефицијентима 6,30 и 8,72. Тако обрачунаїи износ плата нижи је од законом њроїисане минималне зараде, ња им је у складу са Законом исплативана минимална зарада. Да ли радници којима је исплативана минимална зарада имају њправо на накнаду за исхрану у њоку рада и реїрес за коришћење їодишњеї одмор, с обзиром на њто да, у складу са чланом 4. сїав 2. Закона о платама у државним орїанима и јавним службама, коефицијент за обрачун плата садржи и додатак на име накнаде за исхрану у њоку рада и реїрес за коришћење їодишњеї одмора?

О: Месечни износ минималне плате уједно је минимум за обрачун плате запосленог за пуно радно време. Истовремено, када је реч о обрачунању плата у просветним делатностима, треба обратити пажњу на то да, и поред увећаних основица у 2021. години, постојећи коефицијенти за више радних места из Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Сл. гласник РС” бр. 44/2001... и 58/2014 – даље: Уредба о коефицијентима) узрокују обрачун основних

плата испод минималне плате. Наиме, ако је познато да за 2021. годину минимална цена рада износи 183,93 динара по радном часу, без пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање (нето износ), треба имати у виду законско ограничење из члана 111. став 1. Закона о раду – да запослени има право на минималну плату за стандардни учинак и време проведено на раду, из чега произлази да послодавац не може да исплати плату испод минималне под датим условима.

Конкретно, за април 2021. године (исплата у мају), за 176 часова рада, минимална нето плата износи 32.371,68 динара (176 x 183,93). Истовремено за нека радна места у просветној делатности основна плата нето износи:

■ за физичког радника: 3.582,58 динара x 5,99 = 21.459,65 динара;

■ за спремачицу: 3.582,58 динара x 6,30 = 22.570,25 динара;

■ за портира, чувара, курира, домара, пеглерку, сервирку, вешерку, помоћног куvara, ложача, телефонисту, дактилографа: 3.582,58 динара x 6,83 = 24.469,02 динара.

Послодавци су дужни да запослене на наведеним радним местима, као и на другим где је основна плата испод минималне, „дофинансирају” до минималне плате, како би им основна плата била једнака минималној за април и за сваки други месец. Притом је потребно подсетити и на то да се, сагласно одредбама Закона о платама у државним органима и јавним службама, плате запослених у јавном сектору, па и у просвети, обрачунавају на основу:

- 1) основице за обрачун плата (даље: основица);
- 2) коефицијента;

вам одговара врста претходног радног искуства кандидата.

Дакле, поменути запослени испуњава услов стручне спреме и радног искуства, али које је стечено на пословима са вишом стручном спремом. Сматрамо да то лице испуњава формалне услове радног места, али када би се за то радно место јавило лице које има ВСС, као и пет година радног искуства на пословима на којима се тражи ВСС, оно би, по нашем мишљењу, имало предност. У сваком случају, понављамо, поменуто лице испуњава формалне услове радног места, а на комисији послодавца је да процени да ли му претходно радно искуство омогућава успешан рад на радном месту секретара.

ОБРАЗОВАЊЕ

Промена личних података ученика и издавање нове јавне исправе на захтев ученика

П: Да ли, у случају промене личних података ученика (имена и презимена) и поднесиоца захтева за издавање нових јавних исправа, из-

даће јавне исправе замењујемо новим или их издајемо у форми дубликата, нарочито због тога што је у међувремену дошло до промене подносиоца или печата или самог обрасца јавне исправе?

О: У случају промене имена и презимена ученика, односно других личних података, а на захтев ученика, издаје се нова јавна исправа у форми дубликата. У напомени нове јавне исправе обавезно се наводи правни акт на основу ког се врши промена (пресуда суда, одлука општине и сл.). Законом је прописано да се дубликат издаје на прописаном обрасцу, тачније на обрасцу на којем је издата и првобитна јавна исправа. Међутим, ако таквог обрасца нема, дубликат се издаје у форми уверења. Ако је дошло до промене печата, потребно је користити нови печат, а ако се променило лице овлашћено за заступање, у горњем десном углу испод речи „дубликат” потписује се нови директор, као и у напомени јавне исправе, ако она постоји, док се име директора који је ту функцију обављао у време издавања оригиналне јавне исправе и даље уписује на месту предвиђеном за то.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблаговремено плаћене јавне приходе и за неблаговремено плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција **Моје каматне стоје**, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуна камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуна камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблаговремено плаћене јавне приходе, на неблаговремено плаћен царински дуг и неблаговремено плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један повељац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

За препоруке и групе информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...” бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом Видовдана

Ако је иједан датум изазивао расправе и сумње у погледу порекла назива и веровања, као и значаја за српску историју и традицију, то је 28. јун по грегоријанском, односно 15. јун по јулијанском календару – Видовдан, тако да смо настојали да све појединости повезане са наведеним даном издвојимо и објаснимо у наставку.

Видовдан и идентитет

Крај школске године генерацијама се обе-
лежавао поделом ђачких књижица на 28.
јун – Видовдан. Без сумње да је у српској тра-
дицији уврежено мишљење да је реч о изузет-
ном датуму, када се нешто прелама, почиње
или завршава. **Видовдан је био непресушна
инспирација многим уметницима**, почев-
ши од музичких композиција до сликарских
платна, па је тако свој доживљај под називом
„Видовдански фрагменти” овековечио Милан
Миловановић, мада се увек као импозантна
творевина издваја „Видовдански храм” Ивана
Мештровића, чија је жеља била да исти буде
изграђен на Газиместану, међутим, то ника-
да није успео да спроведе у дело. Надахнути
родољубљем, посвећују му већ 1819. године
Лукијан Мушицки „Оду на Видовдан 1839”,
а Јован Стерија Поповић 1842. елегију „Спо-
мен Видова дана”. Разочаран свеопштим по-
тонућем одговор је имао и Милош Црњански
кроз „Видовданске песме” у збирци „Лирика
Итаке”, али и многа значајна имена српске
књижевности после. Тако се историчар књи-
жевности, песник и професор на Београдском
универзитету Миодраг Поповић критички
осврнуо на значење и утицај Видовдана на
национално биће у књизи „Видовдан и часни
крст” 1976. године, која је изазвала бројне по-
лемике и тада када је објављена, али и 2017.

године, након поновног објављивања, док је
хелениста, филозоф и преводилац Милош
Ђурић у есеју „Видовданска етика” настојао
да разјасни колико и на који начин мит утиче
на национални идентитет. Уз то, писац епске
фантастике Дејан Стоиљковић у књизи „Ви-
довдан – судњи дан” разматрао је који су се
све важни историјски догађаји одиграли на
тај датум, остављајући нам простор за разми-
шљање о традиционалном, верском и исто-
ријском слоју који Видовдан чине оним што
данас јесте.

Чињеница је и да су многи проучаваоци
учитавали често и оно чега првобитно можда
и није било, као и да и даље Видовдан изазива
бројне контроверзе, али и оставља отворена
питања да ли се баш сваки кључан историјски
догађај који се одиграо тог дана одиграо слу-
чајно или је нечији прорачун био да ће тако
више одјекнути. У свему томе веома је важно
научити **разлику између легенде и историје,
мита и истине**, као и како да се негује сећање и
гради идентитет без злоупотреба. У народним
епским песмама, легендама и средњовеков-
ним житијима забележена је једна страна Ви-
довдана, при чему у њима превасходно треба
тражити уметничке вредности и слободе при
тумачењу друштвенополитичких околности,
док историја памти другачији след догађаја и
исходе преломних друштвених тренутака. У
наставним плановима, у медијима са наци-

земљама. Уследило је најмрачније поглавље живота у Југославији, кроз бројна намештена суђења, присилна хапшења политичких неистомишљеника, нестанак особа или одласке у логор. Од близу милион чланова Партије, за Резолуцију Информбироа изјаснило се 55.000 њих, при чему је 2.616 било на руководећим позицијама, а 4.183 у ЈНА. Сви „информбиривци”, како су се тада називали, искључени су из Партије. **Око 16.000 политичких неистомишљеника послато је у радне логоре, углавном на Голи оток, док је 5.000 људи емигрирало.** Према неким подацима, 172.000 људи ухапшено је у Југославији од 1948. до 1952. године.

Од Видовданског сабора до изручења Хагу

Крај 20. века донео је драстичне друштвено-политичке промене и нанео много штете свим земљама на Балкану, али су многи од тих догађаја опет тумачени у духу видовданског усуда. Наиме, прво је **1989. године на Газиместану, на Косову, обележена 600-годишњица Косовске битке**, при чему је централном догађају присуствовало око милион људи, а говор је одржао тадашњи председник Србије Слободана Милошевића, који је тако започео свој вртоглави успон.

Следећи битан догађај, који је и те како повезан са одлукама тадашње владе Слободана Милошевића, збио се 1992. године, када је у организацији опозиционог Демократског покрета Србије (ДЕПОС) у Београду, испред зграде Скупштине СРЈ, почео **Видовдански сабор**. Учесници дотада највећег опозиционог скупа у Србији, који је трајао непрекидно осам дана, захтевали су оставку председника Србије Слободана Милошевића, распуштање

Народне скупштине и формирање владе националног спаса.

Владавина испуњена сукобима, бројним страдањима, економском пропашћу и свеопштим потонућем друштва није ни могла да се заврши другачије, него трагично. Тада већ бивши председник СР Југославије 2001. године изручен је Међународном суду за ратне злочине у Хагу, као први шеф државе који је предат међународном суду. Милошевић је 27. маја. 1999. године оптужен за злочине против човечности, кршење закона и правила рата и геноцид током ратова у Хрватској 1991–1992. и БиХ 1992–1995, као и на Косову 1999. године.

Закључак

Нажалост, није ретко да се у јавности многи догађаји повезују са видовданским митом и да им се том приликом придају и важност и значење које у суштини немају. Више се ослања на легенду и потребу за судбински предодређеним догађајима, него на историју и доказе. Док неки од тих догађаја и имају везу са Косовском битком, као рецепција те битке или спомен на њу, поједини догађаји немају никакве, сем датумске, везе, као што је то, примера ради, Резолуција Информбироа. Покушаји да се заиста значајан датум прикаже као *файалан или судбоносан њо наш народ* једнако су опасни као и намере, често политички и идеолошки обојене, да се Видовдан омаловажи, потре као важан датум у српској националној историји и искључи из традиције. Због тога је веома битно и у медијима и у настави учити о историјској истини, али и епској надградњи, и научити како да се оне разликују, поштују и не злоупотребљавају.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

¹ <https://www.pravoslavnikalendar.rs/>

² Ибид

³ Saxo Gramatik, *Historia Danorum*, XIV, 444, Holder, Strassbourg, 1886.

⁴ Helmold, *Chronica Slavorum*, I,52, Mon. Germaniae historica, Pertz 1868, том XXI.

⁵ „Из српске религије и митологије” 1910–1924, Веселин Чајкановић, Књига прва, СКЗ, Београд 1994, стр. 59

⁶ „Српска митологија – систем српске митологије”, Сретен Петровић, Прва књига, Просвета, Ниш 1999, стр. 61

⁷ „Световидов култ на отоку Пагу”, А. Шоње, Домети, V/1995, стр. 7–12, 107–112, 115–118

⁸ „Митолошки зборник” 1–2, Центар за митолошке студије Србије, Рача-Београд 2006, стр. 105

⁹ „Словенска митологија” Ненад Гајић, Лагуна, Београд 2020, стр. 60–62

¹⁰ „Српска митологија – систем српске митологије”, Сретен Петровић, Прва књига, Просвета, Ниш 1999, стр. 66

¹¹ „Митолошки зборник” 1–2, Центар за митолошке студије Србије, Рача-Београд 2006, стр. 106

¹² „Словенска митологија” Ненад Гајић, Лагуна, Београд 2020, стр. 60–62

¹³ <https://pescanik.net/sarajevski-attentat-i-kosovski-mit/>

¹⁴ „Историја српског народа”, Владимир Ћоровић, Глас српски, Београд 1997, стр. 87

¹⁵ Ибид, стр. 112

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постигао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Форензичка анализа академских плагијата

Неовлашћено позајмљивање туђих идеја или готових написаних дела сведочанство је недостатка талента, знања и вештина, при чему спречавање таквих поступака не сме да буде само резултат савести појединца или унутрашња ствар одређене установе, него и закона, на основу којих ће починиоци да сносе адекватне последице за учињено. Улога форензичког лингвисте у таквим процесима тема је овог текста.

Друштвена одговорност плагијатора

Уопште није ретко, нажалост, да у медијима прочитамо како је особа на високој функцији у држави одступила са тог места зато што је утврђено да је диплому стекла на основу украденог научног рада. Као оправдање наводи се да особа вероватно није имала намеру да украде туђе знање и труд, него да је, у недостатку вештине писања научних текстова, посегла за појединим деловима туђих радова. Чак се говори и о разлици између намерног плагирања, када неко једноставно на интернету пронађе готов рад и само га преузме или плати неком да му рад напише, и ненамерног, када особа невешто цитира поједине делове туђег текста, без навођења аутора. Наравно да је поразније сазнање да је особа дошла и до дипломе и до свих испита на нечастан начин, као и статуса и напредовања у служби који потом следе, јер није ствар само у неколико редова туђег мишљења, него у кривичном делу прихватања функције и обављања посла за који особа није стручна, не поседује никакво знање и може да нане-

се озбиљну штету и појединцима и држави. Ништа од наведеног не може да буде олакшавајућа околност, бар када су уређеније земље у питању, мада казне свакако не могу да буду исте, али се од плагијатора очекује да свој прекршај признају и да сносе одговорност за учињено.

У многим случајевима довољна је и само сумња, па да се у потпуности промени живот осумњиченог плагијатора, али су ипак потребни и докази који би правно поткрепили усвојену одлуку, посебно када то укључује одређене радње које доводе до укидања или опозива титуле односно статуса. Реч је ипак о веома озбиљном правном преступу у систему грађанског права. У данашње време веома је раширено схватање да аутори треба да добију право над својим делом, тј. на материјални добитак и интегритет, поготово у случајевима академског плагирања.

Судска пракса не само код нас у неким одлукама заузела је став да преузимање чињеница из ауторског дела само по себи није повреда ауторског права. У Одлуци Врховног суда Републике Србије Гж. 11/2002 наведено

Закључак

Ни академски, ни књижевни, ни новински, ни било који други плагијат нема оправдање и не сме да га има у ма како малој мери да је почињен, а они који обмањују неовлашћеним копирањем или пуким преузимањем туђих дела, стичући тако и углед и материјалну корист, морају да буду процесуирани, уз примене казне. Бројни примери из многих земаља говоре у прилог томе да висок степен развоја друштва (макар западних цивилизација) није довео и до високог степена развоја свети о вредности нечијег рада и стваралаштва, као и потреби да интелектуална својина и ауторска дела буду заштићени не само законима него и моралним назорима појединаца. Остаје на

међународним организацијама да кроз међународне уговоре, радионице и трибине утичу на владе да размишљају о најбољим решењима за сузбијање академског плагирања. Након тога наступају универзитети и друге установе да правилницима и кодексима васпитавају и образују младе у смислу поштовања туђег стваралаштва, правилног цитирања и навођења извора, као и односа према сопственим напорима и успесима у научном раду. На крају, највиша одговорност је на појединцима, чија амбиција не сме да замагли видике толико да кроз обману пожелеле да се домогну положаја, угледа или моћи, али и да се у свакодневном раду руководе високим етичким и професионалним начелима, присвајајући као своје само оно што су заиста сами и створили.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

- ¹ „Investigating academic plagiarism: A forensic linguistics approach to plagiarism detection”, Rui Sousa Silva, чланак објављен у: „International Journal for Educational Integrity”, june 2014.
- ² Ибид
- ³ <https://www.bbc.com/news/world-europe-13310042>
- ⁴ <https://www.reuters.com/article/us-romania-pontaidUSKBN0JU1N520141216>

- ⁵ <https://www.bbc.com/news/world-europe-17586128>
- ⁶ „Investigating academic plagiarism: A forensic linguistics approach to plagiarism detection”, Rui Sousa Silva, чланак објављен у: „International Journal for Educational Integrity”, june 2014.
- ⁷ „Забрана плагирања и право цитирања у науци”, Владимир Водинелић, у „Правни записи”, год. VI, бр. 1 (2015), Правни факултет Универзитета Унион, приказ случаја плагирања уџбеника, стр. 45-75.

Календар важења њравних акаџа

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

■ **Правилник о условима и процедури издавања и начину коришћења безбедносног елемента** („Сл. гласник РС” бр. 31/2021)

– примењује се од **1. 7. 2021. године.**

■ **Уредба о облику и садржају регистра елемената електронских фискалних уређаја, врстама електронских фискалних уређаја, начину њиховог коришћења и одобравања, аутоматској обустави рада електронског фискалног уређаја, појединостима алтернативног приступа сталној интернет вези и начину увида у податке достављене Пореској управи** („Сл. гласник РС” бр. 32/2021)

– примењује се од **1. 7. 2021. године.**

■ **Правилник о порезу на додату вредност** („Сл. гласник РС” бр. 37/2021)

– примењује се од **1. 7. 2021. године.**

Прејлед њројса...

ИЗДАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА...

СУЗБИЈАЊЕ И ОТКЛАЊАЊЕ ПОСЛЕДИЦА ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ COVID-19

- Закон о утврђивању друге гарантне шеме као мера додатне подршке привреди услед продуженог негативног утицаја пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Сл. гласник РС” бр. 40/2021 од 22. 4. 2021)
- Закон о Привременом регистру пунолетних држављана Републике Србије којима се уплаћује новчана помоћ за ублажавање последица пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Сл. гласник РС” бр. 40/2021 од 22. 4. 2021)
- Закон о изменама Закона о утврђивању гарантне шеме као мера подршке привреди за ублажавање последица пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Сл. гласник РС” бр. 40/2021 од 22. 4. 2021)
- Упутство о допунама Упутства о начину примене ограничења уласка у Републику Србију лицима која долазе из држава захваћених епидемијом заразне болести COVID-19 („Сл. гласник РС” бр. 44/2021 од 29. 4. 2021)
- Наредба о измени Наредбе о радном времену и просторним ограничењима за време неповољне епидемиолошке ситуације током трајања заразне болести COVID-19 („Сл. гласник РС” бр. 45/2021 од 6. 5. 2021)
- Упутство о измени Упутства о начину примене ограничења уласка у Републику Србију лицима која долазе из држава захваћених епидемијом заразне болести COVID-19 („Сл. гласник РС” бр. 45/2021 од 6. 5. 2021)
- Уредба о подстицајним мерама за имунизацију и спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19 („Сл. гласник РС” бр. 46/2021 од 7. 5. 2021)
- Упутство о измени Упутства о начину примене ограничења уласка у Републику Србију лицима која долазе из држава захваћених епидемијом заразне болести COVID-19 („Сл. гласник РС” бр. 47/2021 од 10. 5. 2021)
- Уредба о допуни Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19 („Сл. гласник РС” бр. 48/2021 од 13. 5. 2021)
- Упутство о измени Упутства о начину примене ограничења уласка у Републику Србију лицима која долазе из држава захваћених епидемијом заразне болести COVID-19 („Сл. гласник РС” бр. 48/2021 од 13. 5. 2021)
- Наредба о допуни Наредбе о радном времену и просторним ограничењима за време неповољне епидемиолошке ситуације током трајања заразне болести COVID-19 („Сл. гласник РС” бр. 49/2021 од 14. 5. 2021)

ДРЖАВНА ПОМОЋ

- Правилник о облику и садржини годишњег извештаја о додељеној државној помоћи („Сл. гласник РС” бр. 41/2021 од 23. 4. 2021)
- Правилник о облику и садржини годишњег извештаја о попису шема државне помоћи („Сл. гласник РС” бр. 41/2021 од 23. 4. 2021)
- Упутство за оцењивање усклађености регионалне државне помоћи („Сл. гласник РС” бр. 41/2021 од 23. 4. 2021)
- Правилник о начину пријаве за добијање новчане помоћи, начину исплате новчане помоћи и подношења рекламација („Сл. гласник РС” бр. 42/2021 од 27. 4. 2021)

БУЏЕТСКИ СИСТЕМ

- Закон о изменама Закона о буџету Републике Србије за 2021. годину („Сл. гласник РС” бр. 38/2021 од 22. 4. 2021)
- Правилник о измени Правилника о начину припреме, састављања и подношења финансијских извештаја корисника буџетских средстава, корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање и буџетских фондова („Сл. гласник РС” бр. 41/2021 од 23. 4. 2021)

РАДНИ ОДНОСИ

- Уредба о спровођењу Пилот обуке за тржиште рада на основу ваучера („Сл. гласник РС” бр. 44/2021 од 29. 4. 2021)
- Правилник о допуни Правилника о радним местима, односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем
- Уредба о изменама и допуни Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Сл. гласник РС” бр. 48/2021 од 13. 5. 2021)
- Закон о изменама и допунама Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Сл. гласник РС” бр. 49/2021 од 14. 5. 2021)

ПОРЕЗИ, ДОПРИНОСИ, ТАКСЕ, ЦАРИНЕ, АКЦИЗЕ

- Закон о изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана („Сл. гласник РС” бр. 44/2021 од 29. 4. 2021)
- Закон о допуни Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање („Сл. гласник РС” бр. 44/2021 од 29. 4. 2021)
- Закон о електронском фактурисању („Сл. гласник РС” бр. 44/2021 од 29. 4. 2021)
- Закон о измени Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама („Сл. гласник РС” бр. 44/2021 од 29. 4. 2021)

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Пословни саветник – штампани часопис: САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

Јавне набавке и буџети

Грађанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед